

İRANLI GEÇİCİ SIĞINMACILARIN KÜLTÜRLEŞME TERCİHLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE İNCELENMESİ

Betül Dilara ŞEKER*
Murat BOYSAN**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ülkelerinden zorunlu olarak göç etmiş İranlı geçici sığınmacıların kültürleşme tercihlerinin demografik özelliklerine göre incelenmesidir. Geçici sığınmacıların, Türkiye'ye göç etmekten dolayı memnuniyet ve uyum düzeyleri kendilerini değerlendirmeleri ile ortaya konulmuştur. Çalışmaya, Van ilinde yaşayan Türkçe anlama ve konuşma yeterliliğine sahip 32'si kadın, 113'ü erkek toplam 145 kişi katılmıştır. Kültürleşme tercihleri ile ilgili olarak katılımcılara, demografik sorulardan oluşan bir soru formu, Kültürleşme Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği uygulanmıştır. Kültürleşme tercihleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişki ve kültürleşme tercihleri ile cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, etnik köken, dini inanç ve Türkiye'de kalma süreleri ve Türkiye'ye gelmeden önce yaşadığı yer gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada Van ilinde bulunan erkek İranlı sığınmacıların yaşam doyumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu, aynı zamanda grubun genel yaşam doyumunun orta düzeyin altında olduğu da ortaya konulmuştur. Cinsiyet değişkeninin bütünleşme, asimilasyon ve marjinalleşme tercihlerinin en güçlü yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ülkede kalma süresinin uzaması ile asimilasyon tercihinin arttığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürleşme, Kültürleşme Tercihleri, Yaşam Doyumu, İranlı Geçici Sığınmacılar, Göç, Uyum.

ABSTRACT

A STUDY ON THE ACCULTURATION PREFERENCES OF IRANIAN TEMPORARY ASYLUM SEEKERS, ACCORDING TO DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS

The purpose of this study, is to investigate acculturation preferences of Iranian temporary asylum seekers who are forced to migrate from their country. After migrating to Turkey, to what extent they are satisfied and able to adapt themselves to Turkish society is determined through self-assessment. The sample of the study consists of 145 people (32 women and 113 men), migrated to

* Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Psikoloji Bölümü (dilaraseker@hotmail.com)

** Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü (boysan.murat@gmail.com)

and living in the Turkish province of Van, and who are able to comprehend and speak Turkish language. Data was collected through a questionnaire comprising demographic questions, Life Satisfaction Scale and Acculturation Scale. The relationship between acculturation preferences and life satisfaction, relationship between acculturation and gender, age, education level, marital status, ethnic origin, religious belief, time spent in Turkey, and place of residence before migrating to Turkey is studied. This study reveals that life satisfaction of male Iranian refugees turns out to be higher relative to their female counterparts, coupled with the finding that average life satisfaction level of the group remains at a level which is lower than medium. The gender variable has been found to be predictive of integration, assimilation and marginalization preferences. It is also observed that, the preference for assimilation tends to increase as the time spend in Turkey increases.

Keywords: *Acculturation, Acculturation Preference, Life Satisfaction, Iranian Asylum Seekers, Migration, Adaptation.*

1. Giriş

Küreselleşme sonucu yaşanan göç, uzun ya da kısa süreli yerleşim amacıyla bir kültürel ortamdan diğerine bireylerin hareketi ile oluşan sosyal bir süreçtir (Syed vd., 2003; akt. Sam, 2006). Göç süreci sonunda farklı ülkelerden, şehirlerden, etnik yapılardan gelen, farklı becerileri, inançları, değerleri olan kişiler etkilere girmekte, grup ve/veya bireylerin hayatında olumlu-olumsuz değişimler ortaya çıkmaktadır (Dovido vd., 2001).

Çok kültürlü toplumlarda göç kavramı ile birlikte düşünülmesi gereken kavramlardan biri olan kültürleşme, iki veya daha fazla kültür arasındaki bağlantı sonucu yaşanan; günümüzde özellikle göçmenler ve mülteciler gibi farklı kültürel gruplar bağlamında birey ve grup düzeylerinde üzerinde çalışılan önemli konulardan biridir (Berry, 1998; 2006). Kültürleşme kavramını tek boyutlu ve çok boyutlu olarak kavramlaştıran iki temel görüşten ilki, zaman içinde bir kültürel kimlikten (örneğin, etnik kimlik) diğerine (örneğin, ana kültürel kimlik), hareket süreci olarak kültürleşmeyi açıklayan tek boyutlu yaklaşımdır (Kim vd., 2001; Kang, 2006). Kültürel kimlikte, geniş/başat topluma uyum yönündeki değişim kültürleşmenin doğal bir sonucu olarak görülür (Van de Vijver vd., 2004; Lee vd., 2003; Ryden vd., 2000). Bu modele göre azınlık/yeni gelenlerin kültürü, davranış ve gelenekleri yavaş yavaş geniş/başat kültüre benzer (Reddy, 2002). Bireysel asimilasyon modeli olarak da adlandırılan süreçte, kültürleşmenin yeni gelen grup açısından tek boyutlu ve sürekli olarak yaşanması farklı çalışmalarda eleştirilmektedir (Rogler vd., 1991; Trimble, 2002; Nguyen vd., 2002; Rudmin, 2009; Van de Vijver vd., 2004; Kang, 2006). Belirtilen sınırlılıkları nedeniyle, tek boyutlu modele alternatif olarak çok boyutlu model geliştirilmiştir. Çok boyutlu model, iki

kültürel yönelimin değerlendirildiği yaklaşımlara dayanan iki farklı kategori altında toplanabilir. Bunlardan ilki Berry'nin ortaya koyduğu tipolojik yaklaşım, diğeri ise boyutsal yaklaşımdır. Tipolojik yaklaşımda kültürleşme süreci, kimliğin bir kültürden diğerine hareketi olarak kavramlaştırılmak yerine öz (miras) kültür ve göçle gelen/başat (ev sahibi toplumun kültürü) kültürün birbirinden nispeten bağımsız olduğu varsayılır ve geniş/başat (ev sahibi) kültüre uyum kadar öz kültürün korunması da vurgulanır (Ryden vd., 2000; Berry, 2000, 2009; Bert, 2003; Kang, 2006). Bu model sadece iki kültürlü kimliklere sahip bireyleri değil, aynı zamanda kendini herhangi bir kültüre ait hissetmeyen bireyleri de kapsadığı için bu esnek yapı modelin en önemli gücünü oluşturmaktadır (Kang, 2006). Ortaya konulan modeldeki en etkili kavramlaştırma Berry'nin çift boyutlu tipolojik yaklaşımıdır. Bu model, çok kültürlü toplumlarda etnik/kültürel azınlıkların kendi kimliklerini korumak isteyip istememelerine ve aktif olarak geniş/başat kültüre dahil olmayı isteyip istememeleri gibi iki temel soruya dayanır (Kang, 2006; Kağıtçıbaşı, 2010). Bu iki soruya yönelik tutumların kültürel eğilimlerle belirlendiği ve bu iki sorunun varsayımsal cevaplarına dayanarak kültürleşme tarzının bütünleşme (hem öz kültür hem de baskın kültür benimsenir), asimilasyon (öz kültür terk edilir, baskın kültüre benimsenir), marjinalleşme (hem öz kültür hem de baskın kültür benimsenmez) ve ayrılma (öz kültür muhafaza edilir, baskın kültür benimsenmez) olarak adlandırılan pek çok araştırmaya konu olan dört tip ortaya çıkmıştır (Berry, 1997,1998, 2001, 2002, 2006; Berry, vd. 2002; Kang, 2006; Kağıtçıbaşı, 2010). Etnik ve genel kültürlere yönelik tutumların altındaki dikotomi ile oluşan dört tip kültürleşme tercihinin keyfi olduğu şeklindeki eleştirilere rağmen Berry'nin yaklaşımı, çok boyutlu modelin ve sonuçlarının anlaşılmasına katkı sağlamıştır (Montreuil vd., 2001; Kang, 2006). Boyutsal yaklaşım mevcut kültürleşme ölçeklerinde; biçimsel yapı ve ölçütleri değişkenlerin birbirinden bağımsızlığını değerlendirir (Kang, 2006).

Kültürleşme sürecinde; birey, sadece kültürel değişiklikler değil, aynı zamanda fiziksel, biyolojik, politik, ekonomik, sosyal değişiklikler de yaşamaktadır. Tipolojik yaklaşımda kültürleşme kavramı konuklar, göçmenler, mülteciler ve yerliler gibi farklı gruplarla çalışılmıştır. Özellikle mültecilerin diğer kültürleşme gruplarından göç öncesi, göç süreci ve göç sonrası dönemleri farklılıklar gösterdiği için grubun kültürleşme tercihlerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda farklı kültürleşme gruplarının psikolojik ve sosyo-kültürel uyumda önemli rol oynayan bütünleşmeyi en fazla tercih ettikleri; (Berry vd., 1987, 1989, 2006; Sam vd., 1995; Ward vd., 1999; Rudmin vd., 2001; Berry, 2006; Ward, 2008; Safdar vd., 2009), marjinalleşme tercihinin en az, asimilasyon ve ayrılma tercihlerinin ise orta düzeyde kullanıldığı gözlenmiştir (Rudmin vd., 2001).

Mülteciler/geçici sığınmacılar kültürleşme süreci öncesinde çoklu kayıplar, savaş, bireysel düzeyde utanırma, işkence, mahrumiyet, kıtlık gibi oldukça zor deneyimler yaşarlar. Mülteciler/geçici sığınmacılar kendi ülkelerinden istemeden ayrılmakta, kültürleşme sürecini bir zorunluluk olarak yaşamakta, yeni geldikleri yerde sosyal destek ağları, iletişim biçimleri, mesleki durumları vb. değişmekte, kimi zaman kimliklerine ters düşen, ekonomik, dini, inanç, değer, davranış farklılıkları ile karşılaşarak, yeni kültürün değerlerini, normlarını ve dilini öğrenmek zorunda kalırlar (Berry vd., 1997; Berry, 2006; Safdar vd., 2009). Travmatik yaşantılar sonucu ülkelerini terk eden mültecilerin göç ettikleri yeni kültürel bağlamdaki kültürleşme süreçleri; sosyal, tıbbi, politik, finansal, eğitim vb. pek çok alanla bağlantılı olarak geniş çapta ele alınması gerekir (Voulgaridou vd., 2006; Sabbah, 2007; Safdar vd., 2009). Dünyada 41.5 milyon mülteci, sığınmacı bulunduğu tahmin edilmektedir (UNHCR, 2011). Mültecilerin, % 70'i Asya ve Afrika'da yaşarken; küçük bir oranı ise Batı ülkelerinde yaşamaktadır (Allen vd., 2006). Kültürleşme sürecinde, mülteci kimliğinde geniş/başat kültüre tek taraflı uyma şeklinde bir "değişme" yaşandığı düşünülse de (Berry vd., 1997; Voulgaridou vd., 2006) Türkiye'de bu grupların özellikle Van ilinde (örneğin İstasyon, Şerefiye, Bahçivan, İskele Mahallelerinde) yerel halkla iç içe yaşadıkları ve karşılıklı etkileşimlerinin olduğu gözlenmektedir.

Çok kültürlü toplumlarda yaşayan İranlı grup ile yapılan kültürleşme çalışmalarında; grubun motivasyonu, eğitim düzeyi, politik ve ideolojik tercihlerinin geniş/başat toplum ile bütünleşme çabasında etkili olduğu ortaya konulmuştur (Ghaffarian, 1998; Verkuyten vd., 1999; Rudmin vd., 2001; Lewin, 2001; Safdar vd., 2003, 2009; Te Lindert, 2007; Te Lindert vd., 2008; Khosravi, 2009). İranlı geçici sığınmacıların kültürleşme sürecinin başarılı geçmesine yardım eden faktörlerin başında cinsiyet, medeni durum, yeni toplumda yaşama süresi, eğitim düzeyi gibi demografik özellikler, bireylerin kültürel yeterlilikleri, stres düzeyleri, algıladıkları güçlükler ve tercih ettikleri kültürleşme tercihlerinin geldiği ortaya konulmuştur (Safdar vd., 2009). Hollanda'daki İranlı kadın mültecilerin erkeklere göre daha olumlu kültürleşme süreci yaşadıkları; İranlı grubun Hollanda'da yaşayan diğer gruplardan (Türkler, Surinamlılar vb.) daha eğitilmiş ve yapabilecek işlerinin olduğu, algıladıkları ve yaşadıkları ayrımcılık, kültürel çatışma, yaşam doyumu düzeylerinin ve kültürleşme tercihlerinin farklılaştığı, daha düşük düzeyde iyi hissettikleri ve kendi ülkelerine dönmek istemedikleri gözlenmiştir (Verkuyten vd., 1999; Te Lindert, 2007; Te Lindert vd., 2008; Van den Maagdenberg, 2004, akt. Te Lindert vd., 2008).

Yukarıda belirtilen kavramlar ışığında bu araştırma; Van ilinde yaşayan İranlı geçici sığınmacıların sosyo-demografik özellikleri betimlemek, kültürleşme tercihlerini etkileyebileceği düşünülen yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, dini inanç ve Türkiye’de kalma süreleri gibi sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konulması amacıyla yürütülmüştür.

2. Geçici Sığınmacı ve Mülteci Kavramları

Artan savaş ve karışıklıklar nedeniyle bireyin barış ve güvenlik ihtiyacı önem kazanmıştır. Bunun sonucu olarak geçici sığınmacı ve mülteci duruma düşen milyonlarca kişi daha insanî şartlar altında, baskı, işkence korkusu olmaksızın yaşayacakları güvenli yerler bulmaları taraflar açısından hukuki, politik, demografik, sosyolojik, psikolojik, eğitimsel, finansal, tıbbi önemli bir konu haline gelmiştir. Genel “iltica” kavramı çatısında kullanılan sığınma, mülteci, geçici sığınmacı, başvuran ya da başvuru sahibi gibi kavramlar konu ile ilgili olarak kullanılmaktadır. Sözlük anlamı olarak geçici sığınmacı, 1- Başka bir ülkeye veya yere sığınmış olan kişi, sığınık, mülteci; 2- Yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belirli bir süre kalan kimse olarak tanımlanmaktadır (Eren vd., 1998). Ayrıca **geçici sığınmacı** Uluslararası Göç Örgütü’nün göç terimleri sözlüğünde “İlgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişiler. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler nedeniyle ülkede kalma izni verilmemişse bu kişiler ülkede düzensiz bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler” şeklinde tanımlanmıştır. **Mülteci (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (BMMYK) tanıdığı)** ise BMMYK’nın tüzüğündeki kriterlere uygun olan ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolüne taraf olan bir ülkede bulunup bulunmaması veya bu hukuki belgeler uyarınca ev sahibi ülke tarafından mülteci olarak tanınıp tanınmaması fark etmeksizin, Yüksek Komiserlik tarafından sağlanan Birleşmiş Milletler korumasından yararlanmaya hak kazanan kişidir. **Mülteci (tanınmış)** “İrki, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatanı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi” (1967 Protokolü ile değişik Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi, 1A(2) Maddesi) olarak ortaya konulmuştur (Çiçekli, 2009). Türkiye’de geçici sığınmacı ve mülteci ayrımı yapılmaktadır, Cenevre Sözleşmesine göre Avrupa ve gelişmiş ülkelere

keye gelenler mülteci olarak tanımlanırken, üçüncü dünya ülkelerinden gelenler ise geçici sığınmacı olarak kabul edilmektedir.

3. Van İlinde Yaşayan İranlı Geçici Sığınmacılar

Türkiye'nin doğu sınırında bulunan Van ilinin İran ile 278 km. uzunluğundaki dağlık ve engebeli sınırından geçici sığınmacılığa başvuracak kişilerin geçişi kolaylıkla sağlanmaktadır. İran Devleti; coğrafi, etnik, dini ve siyasi olarak hem kendisi hem de komşuları çok sorunlu bir bölgede yer almaktadır. İran'dan ve İran'ın komşuları olan Afganistan, Pakistan, Burma, Hindistan ve Irak'tan gelen kişiler İran üzerinden geçerek Türkiye'ye Van il sınırlarından yasadışı yollarla girmektedirler. Bu geçiş sonrası kişiler BMMYK veya Türkiye Cumhuriyeti makamlarına resmi olarak sığınma amacı ile başvuran başvuru sahipleri olarak geçici sığınmacı olmaktadır. 2010 yılı itibari Van ilinde 585 İran uyruklu geçici sığınmacı bulunmakta iken, Türkiye'de toplam 6010 İran uyruklu geçici sığınmacı yaşamaktadır.

İran'da otoriter bir yönetim biçimi bulunmakta, İslam dinine inanılmakta,¹ cinsiyetler arası yüksek düzeyde eşitsizlik ve ülkede kolektivist değerlerin hâkim olduğu bilinmektedir (Hofstede, 2001). Tarihsel olarak bakıldığında; 1979'da ülkede yaşanan İslam devriminin ilk günlerinden başlayarak uzunca bir süre devam eden dört büyük göç dalgasıyla İranlıların diğer ülkelere göç ettikleri gözlenmektedir. Tahmini olarak dünyada 1 milyondan fazla İranlı göçmen/mülteci bulunduğu, özellikle bu grubun, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da yaşadığı bilinmektedir (Lewin, 2001).

4. Yöntem

Araştırmanın örneklemi, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yöntem ve verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

¹ Yazar Notu; İran'da genelde Müslüman kesim Şia (Şii) inancındadır.

4.1. Araştırma Evreni ve Örneklemi

2009-2010 yılları arasında, Van ilinde üç yıl ve daha uzun süredir yaşayan ve Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü tarafından kayıt altına alınmış olunan 585 İranlı geçici sığınmacı arasından basit tesadüfî örnekleme yoluyla 145 İranlı geçici sığınmacı seçilmiştir.

4.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada demografik özelliklerin değerlendirildiği veri formu, Kültürleşme Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Özellikler Veri Toplama Formu: Cinsiyet, yaş, din, etnik köken, medeni durum, eğitim düzeyi, Türkiye’de ikamet süreleri gibi demografik bilgileri, kişisel değişkenleri ve kendi değerlendirmelerini içeren memnuniyet ve uyum düzeylerini kapsamaktadır.

Kültürleşme Ölçeği: Katılımcıların kültürleşme tercihlerini belirlemek amacıyla Kültürleşme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, Berry (1989), tarafından toplumdaki farklı kültürel, etnik grupların kültürleşme tercihlerini ortaya koymak için geliştirilmiştir. Ölçek, bütünleşme, marjinalleşme, asimilasyon ve ayrılma şeklinde 4 farklı kültürleşme tercihten oluşmaktadır.

Dört kültürleşme tercihini yansıtan maddelerden örnekler aşağıda belirtilmiştir;

Bütünleşme tercihi; “Evde hem buraların hem de kendi yemeklerimizi yemeyi tercih ederim”; “Evde hem Türkçe hem de geldiğimiz yerin dilini kullanmayı tercih ederim”; “Hem buranın hem de geldiğimiz yerin medyasını (gazete, TV, Radyo) izlemeyi tercih ederim.”

Marjinalleşme tercihi; “Kimlerle bir araya gelip vakit geçirdiğime aldırmam”; “Evde ne çeşit yemek yediğime aldırış etmem”; “Çoğu zaman ne şekilde yaşayacağıma aldırış etmem”; “Çocuklarımanın buranın değer veya adetlerini öğrenip öğrenmemelerine aldırış etmem.”

Asimilasyon tercihi; “Evde bizim oraların (Farsça-Kürtçe) dilinden çok Türkçe konuşmayı tercih ederim”; “Geldiğimiz yerin medyasından çok buranın medyasını

(gazete, TV, Radyo) izlemeyi tercih ederim”; “Hemşerilerimden çok buralı gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim.”

Ayrılma tercihi; “Buranın medyasından çok (gazete, TV, Radyo vs.) geldiğimiz yerin medyasını izlemeyi tercih ederim”; “Evimde buralılara özgü süslemelerden çok bizlere özgü süslemeler olmasını tercih ederim”; “Evde Türkçe ’den çok geldiğimiz yerin dilini kullanmayı tercih ederim.”

Ölçekteki 40 maddenin her biri 5 “kesinlikle bana uygun” ve 1 “kesinlikle bana uygun değil” şeklinde 5’li Likert tarzında değerlendirilmektedir. Ölçeğin Şeker (2005), tarafından yapılan uyarlama çalışmasından elde edilen Cronbach Alpha katsayıları; bütünleşme tercihi için .78; marjinalleşme tercihi için .74; asimilasyon tercihi için .84; ayrılma tercihi için .80 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Genel yaşam doyumunu ölçmek için Diener ve ark. (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyum Ölçeği, İmamoglu (2004’den akt; Beydoğan, 2008) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, 5 maddeden oluşan 7’li (1-kesinlikle katılmıyorum, 7- kesinlikle katılıyorum) Likert tipindedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .88 bulunmuştur.

4.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı formunun hazırlık ve kontrol işlemlerinin bitmesinin ardından 145 veri formu katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır. Ayrıca veri formu uygulanırken araştırmacı ile birlikte Farsça ve Kürtçe bilen tercümanda süreçte bulunmuş ve ihtiyaç duyulduğunda gerekli açıklamaları yapmıştır.

5. Bulgular

Elde edilen veriler önce SPSS paket programında oluşturulan veri dosyasına aktarılmıştır. Bu dosyada yer alan veriler araştırmada elde edilmek istenen amaçlara uygun olarak yeniden kodlanmış ve istatistiksel analizler yapmaya elverişli hale getirilmiştir. Örneklemden elde edilen ölçümlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Sonrasında kültürleşme tercihlerine demografik özellikler ve yaşam doyumunun etkisi çoklu regresyon analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Analizlerde cinsiyet, evlilik durumu ve eğitim düzeyi kukla değişken olarak analize alınmıştır. İstatistik anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

Yapılan araştırmada 145 geçici sığınmacının % 22'sini kadın, % 78'ini ise erkekler oluşturmuştur. Katılımcıların yaşlarının 18-60 arasında olduğu gözlenmiştir. Geçici sığınmacıların yaş dağılımları incelendiğinde % 41.9'unun 26-32 yaş grubunda olduğu gözlemlenmiştir. Geçici sığınmacıların eğitim düzeyleri incelendiğinde % 37.2'sinin ilköğretim ve % 40'ının ise lise mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların % 50'si bekâr, % 47'si ise evli olduğunu beyan etmiştir. 145 geçici sığınmacının etnik kökenleri dikkate alındığında % 1.4'ü Fars, % 36'sı Azeri ve % 63'ü Kürt'tir. Geçici sığınmacıların % 68'i Müslüman, % 14' Hristiyan, % 8'i Bahai ve % 6'sı dini inancı olmadığını bildirmiştir. Türkiye'deki ikamet süreleri göz önüne alındığında katılımcıların % 43' 3 yıldır, % 29'u 4 yıldır, % 12'si 5 yıldır ve % 15'inin de 6 yıl ve daha uzun süredir Türkiye'de yaşadığı gözlenmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik zellikleri

Cinsiyet	N	%
Erkek	113	77.9
Kadın	32	22.1
Toplam	145	100.0
Yaş		
18-25	30	20.6
26-32	61	41.9
33-39	31	21.4
40-46	11	7.7
47- +	12	8.4
Toplam	145	100.0
Eğitim Düzeyi		
Okuma yazma bilmiyor	9	6.2
Okuma yazma biliyor	13	9.0
İlköğretim	54	37.2
Lise	58	40.0
Üniversite	11	7.6
Toplam	145	100.0
Etnik Köken		
Farsi	2	1.4
Azeri	52	35.9
Kürt	91	62.8
Toplam	145	100.0

Din		
Müslüman	98	67.6
Hristiyan	20	13.8
Bahai	12	8.3
Ateist	8	5.5
Diğer	7	4.8
Toplam	145	100.0
Medeni durum		
Bekar	72	49.7
Evli	68	46.9
Diğer	5	3.5
Toplam	145	100.0
Türkiye’de ikamet süresi		
3 yıl	62	42.8
4 yıl	42	29.0
5 yıl	18	12.4
6- + yıl	21	14.5
Toplam	145	100.0

Geçici sığınmacıların % 57’si politik nedenlerden dolayı göç ettiğini beyan ederken bu oranı % 14 ile dinsel nedenler takip etmiştir. Göç etme nedenleri ayrıntılı olarak Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Geçici Sığınmacıların Göç Etme Nedenleri

Neden	N	%
Ekonomik Nedenler (Yoksulluk İşsizlik)	5	3.4
Politik Nedenler (Siyasal Eğilim ve Farklılıklar)	83	57.2
Dinsel Nedenler (Farklı Din. İnanç Mezhebe Sahip Olmak)	20	13.8
Etnik Farklılıklar	2	1.4
Cezaevine Girmemek İçin	2	1.4
Öldürülme Korkusu/İşkence ve Kotu Muamele Görme	14	9.7
Diğer	19	13.1
Toplam	145	100.0

Geçici sığınmacıların Türkiye'ye gelmeyi tercih nedenleri incelendiğinde % 27'si Türkiye'yi ülkesine göre daha demokratik ve güvenli bir ülke olduğu için tercih ettiğini belirtmiştir. Türkiye'yi tercih etmede diğer önemli bir faktörün % 26 ile coğrafi yakınlık olduğu görülmektedir. Türkiye'yi tercih etmelerine ilişkin diğer nedenler ayrıntılı olarak Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Geçici Sığınmacıların Türkiye'ye Gelmeyi Tercih Nedenleri

<i>Tercih Nedeni</i>	N	%
Başka bir ülkeye geçmede transit ülke olması nedeni ile	22	15.2
Geldiğim ülkeye coğrafi olarak yakın olduğu için	38	26.2
Geldiğim ülkenin kültürel dinsel ve/veya siyasi özellikleri	7	4.8
Sınırdan geçmek kolay olduğu için	4	2.8
Türkiye'de tanıdıklarım olduğu için	4	2.8
İş bulma şansımın yüksek olduğu için	2	1.4
Türkiye'nin güvenilir bir ülke olduğunu bildiğim için	24	16.6
Türkiye ülkeme göre daha demokratik ve güvenli bir yer	39	26.9
Diğer	5	3.4
Toplam	145	100.0

Aşağıda yer alan Tablo 4'te geçici sığınmacıların Türkiye'ye ilk girişte yaşadıkları sorunlar ayrıntısıyla verilmiştir. Geçici sığınmacılar karşılaştıkları en önemli sorunun dil/iletişim sorunları olduğu (% 36) bunu da barınma (% 25) ve maddi sorunların (% 24) izlediği belirlenmiştir.

Tablo 4: Türkiye'ye ilk girişte karşılaşılan sorunlar

<i>Karşılaşılan Sorunlar</i>	n	%
Maddi sorunlar	35	24.1
Beslenme ile ilgili sorunlar	3	2.1
Barınma ile ilgili sorunlar	36	24.8
Dil iletişim sorunlar	52	35.9
Sığınma konusunda resmi birimlere başvurma sorunlar	5	3.4
Geçici ikamet konusunda sorunlar	5	3.4
Diğer	10	.7
Toplam	145	100.0

Geçici sığınmacıların % 17'si toplumun kendilerine bakış açısını olumsuz, % 73'ü ise toplumun bakış açısını olumlu olarak değerlendirmektedir.

Tablo 5: Geçici Sığınmacılar Açısından Kendilerine Toplumun Bakış Açısı

<i>Bakış Açısı</i>	N	%
Hiç olumlu değil	13	9.0
Olumlu değil	11	7.6
Kararsızım	15	10.3
Olumlu	51	35.2
Çok olumlu	55	37.9
Toplam	145	100.0

Katılımcılardan Türkiye'ye göç etmekten memnun olup olmadıklarını değerlendirmeleri istenmiş ve katılımcıların % 90'ının memnun olduğu saptanmıştır. Katılımcılara genel olarak hayatlarından ne kadar memnun oldukları sorulmuş ve % 79'unun memnun olduğu gözlenmiştir. Katılımcılara şu anda yaşadıkları yere ne kadar uyum sağladıkları sorulduğunda ise % 84'ünün uyum sağladığını düşündüğü ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Psikometrik araçlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

	Ortalama	SS
Kültürleşme Ölçeği		
Bütünleşme	31,34	7,80
Ayrılma	31,65	5,99
Asimilasyon	26,00	7,40
Marjinalleşme	27,11	7,69
Yaşam Doyumu Ölçeği	16,66	3,76

Kültürleşme ölçeğinin alt ölçeklerinin ortalamaları incelendiğinde; ayrılma tercihinin ortalamasının en yüksek olduğu, asimilasyon tercihinin ortalamasının en düşük olduğu gözlenmiştir.

Yaşam doyumunun demografik değişkenlerle ilişkisi çoklu regresyon analiziyle değerlendirilmiştir. Demografik değişkenlerin bağımsız değişken olarak yaşam doyumuna etkisinin ele alındığı analizde model F değeri istatistik olarak önemli bulunmuştur (F(5, 139) 2.630, $p < .05$). Model % 8 oranında yaşam doyumunu açıklamaktadır. Elde edilen sonuçlar İranlı erkeklerin yaşam doyumunun kadınlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir ($\beta = .24$, $t = 2.667$; $p < .01$). Di-

ger demografik özelliklerin istatistik olarak önemli ölçüde yaşam doyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Demografik özellikler ve yaşam doyumunun kültürleşme tercihlerine etkisi çoklu regresyon modelleriyle ele alınmıştır. Yapılan dört çoklu regresyon analizinde kültürleşme alt ölçekleri bağımlı değişken olarak alınmıştır. Regresyon modellerinde cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik durumu ve ülkeden ayrılma süresi demografik özellikler olarak yaşam doyumuyla birlikte bağımsız değişken olarak analiz edilmiştir. Regresyon analizlerinin sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Kültürleşme Tercihleri Üzerine Demografik Özellikler ve Yaşam Doyumunun Çoklu Regresyonu
Cinsiyet 0= Kadın; 1 = Erkek; Boşanmış ve eşinden ayrı yaşayanlar analize alabilmek için bekar grubu içinde

	Bütümlleşme			Ayrılma			Asimilasyon			Marjinalleşme		
	β	t	P	β	T	P	β	t	P	β	t	P
Cinsiyet [†]	.55	7.120	.000	.05	0.503	.616	.40	4.740	.000	.79	15.948	.000
Yaş	-.15	-1.947	.054	-.17	-1.929	.056	-.08	-1.023	.308	-.12	-2.517	.013
Eğitim Düzeyi	-.18	-2.433	.016	.17	1.924	.056	-.16	-2.056	.042	-.11	-2.339	.021
Evlilik Durumu [†]	.04	0.506	.614	.11	1.209	.229	-.04	-0.507	.613	-.07	-1.351	.179
Ülkeden Ayrılma Süresi	.13	1.790	.076	-.01	-0.013	.990	.18	2.389	.018	.09	1.931	.056
Yaşam Doyumu	.01	0.173	.863	.06	0.729	.467	-.01	-0.035	.972	.01	0.268	.789
R ²		.36			.08			.24			.73	
F (6, 138)		12.858			1.974			7.124			61.942	
P		.000			.073			.000			.000	

sınıflanmıştır (Evlilik: 0 = Bekar, 1 = Evli).

Bütünleşme alt ölçeğinin bağımlı değişken olduğu çoklu regresyon analizinde model uyumunun iyi olduğu görülmüştür ($F(6, 138)=12.858; p<.01$). Bağımlı değişkenler bağımsız değişkenlerdeki değişimi % 36 oranında açıklamaktadır. Regresyon modelinde erkeklerin bütünleşme tercihlerinin daha yüksek olduğu ($\beta = .55, t =7.120; p<.01$); buna karşın eğitim düzeyindeki artışın bütünleşme tercihiyle ters orantılı olduğu görülmüştür ($\beta = -.18, t =-2.433; p<.05$).

Ayrılma alt ölçeğinin bağımlı değişken olduğu çoklu regresyon analizinde modelin istatistik olarak manidar olmadığı bulunmuştur ($F(6, 138)=1.974; p>.05$). Bağımlı değişkenler bağımsız değişkenlerdeki değişimi % 8 oranında açıklamaktadır. Regresyon modelinde ele alınan bağımsız değişkenlerin istatistik olarak önemli bir etkisi bulunmamıştır ($p>.05$).

Asimilasyon alt ölçeğinin bağımlı değişken olduğu çoklu regresyon analizinde model uyumunun iyi olduğu görülmüştür ($F(6, 138)=7.124; p<.01$). Bağımlı değişkenler bağımsız değişkenlerdeki değişimi % 24 oranında açıklamaktadır. Regresyon modelinde erkeklerin asimilasyon tercihlerinin daha yüksek olduğu ($\beta = .40, t =4.740; p<.01$) ve ülkeden ayrılma süresindeki artışla asimilasyon tercihinin doğru yönde ilişkili olduğu bulunmuştur ($\beta = .18, t =2.389; p<.05$). Buna karşın eğitim düzeyindeki artışın asimilasyon tercihiyle ters orantılı olduğu görülmüştür ($\beta = -.16, t =-2.056; p<.05$).

Marjinalleşme alt ölçeğinin bağımlı değişken olduğu çoklu regresyon analizinde model uyumunun iyi olduğu görülmüştür ($F(6, 138)=61.942; p<.01$). Bağımlı değişkenler bağımsız değişkenlerdeki değişimi % 73 oranında açıklamaktadır. Regresyon modelinde erkeklerin marjinalleşme tercihlerinin daha yüksek olduğu ($\beta = .79, t =15.948; p<.01$) bulunmuştur. Buna karşın yaş ($\beta = -.12, t =-2.517; p<.05$) ve eğitim düzeyi ($\beta = -.11, t =-2.339; p<.05$) marjinalleşme tercihinin ters yönde yordamaktadır.

6. Sonuç ve Öneriler

Kültürleşme araştırmaları, çok kültürlü toplumlarda yapılan ve ülkelerin göç politikasını belirlemede katkı sağlayan çalışmalardır. Türkiye, üçüncü ülkelere geçici sığınmacı veren, BMMYK ile ortak bir süreç içinde hareket eden, önümüzdeki yıllarda olası politika değişimi ile mülteci kabul etmeye başlayabilecek bir ülke olması nedeniyle bu tür çalışmaların yapılması önemlidir. Ayrıca halen devam eden dış göç hareketi kültürleşme konusu ile ilgili bir yol haritası ve politika eksikliğinden dolayı problemleri bir şekilde ülke içinde varlığını devam ettirmek-

tedir. Türkiye’de halen ikamet eden geçici sığınmacılar, üçüncü ülkelere önceden planlanmış belirli bir sürede çıkış yapamamakta ve bu nedenle de ülkemizdeki kalış süreleri uzamaktadır. Mülteci alan gelişmiş ülkeler, genellikle ülkeden ülkeye değişen belirli ölçütlere göre mülteci/geçici sığınmacı kabul etmektedir. Mülteci kabul eden ülkelerin ölçütlerini karşılayamayan kişiler de Türkiye’de uzun süre kalmaktadır. Çalışma sonunda katılımcılardan çoğunun (% 92) lise ve daha alt düzeyde eğitilmiş olduğu görülmüştür. Ancak batıda yapılan çalışmalarda örneğin Lewin, (2001)’in, çalışmasında 1984-1989 yılları arasında göç etmiş İranlıların 30-55 yaş aralığında, ülkelerinde orta ve ortanın üstü sınıfa dahil, büyük kentlerden gelmiş, üniversite eğitimi almış, devrimden önce batı deneyimi yaşamış, İran’dan ayrılmadan önce politik veya ideolojik zorlanma, mahkumiyet yaşamış homojen yapıda bir grup oldukları belirtilmiştir.

Çalışmada genel olarak sığınmacıların kültürleşme tercihlerini etkileyen sosyo-demografik değişkenler ortaya konulmuştur. Van ilinde bulunan erkek İranlı sığınmacıların yaşam doyumlarının kadınlara göre daha yüksek olsa da grubun genel yaşam doyumunun orta düzeyin altında olduğu gözlenmiştir. Bu durum beklenen bir sonuçtur, zorunlu ve güç şartlarda gerçekleşen göç sürecinin, yaşanan belirsizliklerin ve geline yerdeki ekonomik, sosyal zorlukların bu durumu doğurduğu düşünülmektedir. Kültürleşme kavramı genel olarak, bireylerin ve grupların bir diğer kültür ile uzun süreli etkileşimleri sonucunda meydana gelen psikolojik ve davranışsal değişim süreci olarak tanımlanmakta ve bir toplum içindeki farklı kültürel gruplar arasında yaşanmaktadır. Bireylerin günlük yaşamda girdiği farklı kültürel ortamlar onların bilişlerini, davranış ve duygularını düzenler ve değiştirir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, yeni kültürel ortama gelen geçici sığınmacı örneklemin kültürleşme tercihlerini yordayan demografik özellikler ortaya konulmuştur. Cinsiyetin, bütünleşme, asimilasyon ve marjinalleşme tercihlerinin en güçlü yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ülkede kalma süresinin uzaması ile asimilasyon tercihinin de arttığı ortaya konulmuştur. Aynı zamanda eğitim düzeyinin bütünleşme, asimilasyon ve marjinalleşme tercihlerini ters yönde, yaş değişkeninin de marjinalleşme tercihinin ters yönde yordadığı gözlenmiştir. Van’da yaşayan İranlı geçici sığınmacılar toplumun kendilerine bakış açısının olumlu olduğunu, göç etmekten ve genel yaşam memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu ve kendi ifadeleri ile yaşadıkları yere uyumlu olduklarını ifade etmişlerdir. Van iline gelen geçici sığınmacıların uyumlarının yüksek olması durumu, iki grubun coğrafik olarak yakında olmalarının doğal sonucu kültürlerinin, dillerinin, günlük yaşamlarının benzeşmesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Hofstede, (2001), İran’da toplulukçu değerlerin hakim olduğunu ortaya koymuştur, benzer şekilde Türkiye’ nin özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinde de toplulukçu değerlerin

hakim olmasının (Caldwell-Harris vd., 2004; Wasti, 2002; Şeker, 2005), benzer kültürel özellikleri olan İranlı geçici sığınmacıların zor ve travmatik bir süreç olan sığınmacılık sürecinin daha yumuşak geçmesine neden olduğu öngörülmektedir. Geçici sığınmacıların İçişleri Bakanlığınca ülkede uydu kentlere yerleştirilirken yerleşim yaptırılacak kentlerin dil, kültür, din, sosyal yapı gibi özelliklerini dikkate alarak yerleştirme politikalarının uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

Kültürleşme çalışmaları yapılırken kültürleşen birey ve toplumların tarih, politik ve sosyal durumları ihmal edilmekte; bu da çalışmalar sonunda geliştirilen plan ve programlarda eksikliğe neden olabilmektedir (Chirkov, 2009). Bir kültürleşme çalışması yapılırken grupların tarihi, kültürel, sosyal, politik, ekonomik yapıları göz önüne alınarak çok boyutlu çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Voulgaridou vd., (2006) Yunanistan'da mültecileri koruyan çok sayıda sivil toplum kuruluşunun bulunduğunu, baskı grupları sayesinde hükümet politikalarında olumlu değişiklikler olduğunu belirtmişlerdir. Mültecilerin bütünleşmesi ve kültürleşme sürecini kolaylaştırmak için ülkede pek çok eğitim, dil programları bulunduğu ortaya konulmuştur. Türkiye'de sistemli geçici sığınmacı eğitim programı olmasa da, toplum ve sistem yapısı yabancıları yaşamak için öğrenme ve mücadele etmeye zorladığından geçici sığınmacılar zorunlu olarak geniş toplum içinde toplumun kültürel özelliklerini öğrendikleri, günlük yaşamda bu öğrenilenleri uyguladıkları gözlenmiştir.

Uydu illerde² belirli gruplardan sınırlı sayıda geçici sığınmacı bulunduğundan çalışmanın sınırlılıklarının başında örneklem sorunu gelmektedir. Yapılacak çalışmalarda örneklem sayısını artırırken, niceliksel yöntemlerle birlikte niteliksel yöntemlerin bir arada kullanılmasına dönük yaklaşımlar geliştirilmelidir. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, farklı etnik ve dinsel gruplardan oluşan hassas sığınmacı grubunda yapılacak çalışmaların özenli ve etik kurallara uygun yapılması gerekir. Bu nedenle çalışma sadece mevcut durumu belirleme amacı ile uygulanmıştır. Benzer şekilde ülkede çoğunluğa sahip grupla da çalışmalar yapmak her iki grup açısından (yeni gelen ve ev sahibi) süreci yumuşatacak sonuçlar ortaya koyabileceği ön görülmektedir. Aynı zamanda yapılacak yeni çalışmalarda geçici sığınmacı grupların psikolojik iyi olma düzeyleri, algıladıkları ayrımcılık düzeyleri, algıladıkları sosyal destek, sosyo-kültürel ve ekonomik uyum konularında yapılacak geniş çaplı çalışmaların hem zorunlu olarak güç şartlarda gelen hassas grup-

² Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığınca tespit edilen, geçici sığınmacıların yerleştirildiği illere verilen ad.

ların hem de bu grupların yeni girdiği toplum üyelerinin bir arada yaşamını kolaylaştıracağı düşünülmektedir

KAYNAKÇA

Allen, James et al. (2006). "Refugees and Asylum Seekers in Societies". David L. Sam & John W. Berry (eds.), *The Cambridge Handbook of Accuturation Psychology* içinde (s.198-217). New York: Cambridge University.

Berry John W. (1997). "Immigration, Acculturation and Adaptation". *Applied Psychology: An International Review*, 46, 5-68.

-----, (1998). "Intercultural Relations in Plural Societies". *Canadian Psychology*, 40 (1), 12-21.

-----, (2000). "Cross-cultural Psychology: A Symbiasis of Cultural and Comparative Approaches". *Asian Journal of Psychology*, 3, 197-205.

-----, (2001). "A Psychology of Immigration". *Journal of Social Issues*, 57 (3), 615-631.

-----, (2002). "Conceptual Approaches to Acculturation". K. M. Chun, P. B. Organista & G. Marín (Eds.), *Acculturation: Advances in Theory, Measurement and Applied Research* içinde (s. 17-37). Washington, D.C.: American Psychological Assoc.

-----, (2006). "Contexts of Acculturation". D. L. Sam & J. W. Berry (eds.), *The Cambridge Handbook of Accuturation Psychology* içinde (s. 27-41). New York: Cambridge University.

-----, (2009). "A Critique of Critical Acculturation". *International Journal of Intercultural Relations*, 33, 361-371.

Berry, John W. et al. (1987). "Comparative Studies on Acculturative Stress". *An International Migration Review*, 21, 491-511.

Berry, John W. et al. (1989). "Acculturation Attitudes in Plural Societies". *Applied Psychology: An International Review*, 38, 185-206.

Berry, John. W. et al. (2002). *Cross-Cultural Psychology-Research and Applications* içinde (345-383). New York: Cambridge University.

Berry, John. W. et al. (2006). "Immigrant Youth: Acculturation, Identity and Adaptation". *Applied Psychology: An International Review*, 55 (3), 303-332.

Berry, John. W., Sam, D. L. (1997). "Acculturation and Adaptation". J. W. Berry, M. H. Segall & Ç. Kağıtçıbaşı (eds.), *Handbook of Cross-Cultural Psychology* içinde (s. 291-326). Boston: Ally and Bacon.

Beydoğan, Başak (2008). *Self-Constual Differences in Perceived Work Situation and Well-being*. Yayınlanmamış Doktora tezi. ODTÜ

Caldwell-Harris, Catherine L. and Ayçiçeği, Ayşe (2006). "When Personality and Culture Clash: The Psychological Distress of Allocentrics in an Individualist Culture and Idiocentrics in a Collectivist Culture". *Transcultural Psychiatry*, 43, 331-361.

Chirkov, Valery (2009). Summary of the Criticism and of the Potential Ways to Improve Acculturation Psychology. *International Journal of Intercultural Relations*, 33 (2), 177-180.

Çiçekli, Bülent (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü Uluslararası Göç Hukuku* içinde. İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü, No.18.

Diener, Ed et al. (1985). "The Satisfaction with the Life Scale". *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.

Dovido, John F. and Esses, Victoria M. (2001). "Immigrants and Immigration: Advancing the Psychological Perspective". *Journal of Social Issues*, 57 (3), 375-387.

Eren, Hasan ve ark. (1998). "Sığınmacı". Türkçe Sözlük içinde. 1 A-J. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Ghaffarian, Shireen (1998). "The Acculturation of Iranian Immigrants in the United States and the Implications for Mental Health". *Journal of Social Psychology*, 138, 645-654.

Hofstede, Geert (2001). *Culture's Consequences*. London: Sage.

Lee, Soo-Kyung et al. (2003). "Comparison of Models of Acculturation: The Case of Korean Americans". *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 34 (3), 282-296.

Lewin, F. Ahmadi (2001). "Identity Crisis and Integration: The Divergent Attitudes of Iranian Immigrant Men and Women towards Integration into Swedish Society", *International Migration*, 39 (3), 121-135.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi-Kültürel Psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi.

Kim, Bryan S. K. and Abreu, Jose M. (2001). "Acculturation Measurement: Theory, Current Instruments and Future Directions". J. G. Ponterotto, J. M. Casas, L. A. Suzuki, & C. M. Alexander (eds.), *Handbook of multicultural counseling* içinde (s. 394-424). Thousand Oaks, CA: Sage.

Kang, Sun-Mee (2006). "Measurement Of Acculturation, Scale Formats and Language Competence: Their Implications for Adjustment". *Journal Of Cross-Cultural Psychology*, 37 (6), 669-693.DOI: 10.1177/0022022106292077.

Khosrav, Shahram (2009). "Sweden: Detention and Deportation of Asylum Seekers". *Race & Class*, 50 (4), 38-56.

Montreuil, Annie and Richard Y. Bourhis (2001). "Majority Acculturation Orientations toward "Valued" and "Devalued" Immigrants". *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 698-719.

Nguyen, Huong H. and Alexander von Eye (2002). "The Acculturation Scale for Vietnamese Adolescents (ASVA): A Bidimensional Perspective". *International Journal of Behavioral Development*, 26, 202-213.

Rogler, Lloyd H., Cortes, Dharma E., Malgady, Robert G. (1991). "Acculturation and Mental Health Status among Hispanics: Convergence and New Directions for Research". *American Psychologist*, 46, 585-597.

Rudmin, Floyd W. and Ahmadzadeh, Vali. (2001). "Psychometric Critique of Acculturation Psychology: The Case of Iranian Migrants in Norway". *Scandinavian Journal of Psychology*, 42 (1), 41-56.

Rudmin, Floyd (2009). "Constructs, Measurements and Models of Acculturation and Acculturative Stress". *International Journal of Intercultural Relations*, 33, 106-123.

Ryder, Andrew G., Alden, Lynn E. and Paulhus, Delroy L. (2000). "Is Acculturation Unidimensional or Bidimensional? A Head-to-Head Comparison in the Prediction of Personality, Self-Identity, and Adjustment". *Journal of Personality and Social Psychology*, 79 (1), 49-65.

Sabbah, Charlotte (2007). "Social Adjustment and Idealized Identity of Refugee". *Adolescents University of Montreal. International Journal of The Humanities*, 4 (7), 117-125.

Safdar, Saba et al. (2003). "The Process of Acculturation and Basic Goals: Testing a Multidimensional Individual Difference Acculturation Model with Iranian Immigrants in Canada". *Applied Psychology: An International Review*, 52 (4), 555-579.

Safdar, Saba et al. (2009). "Acculturation of Iranians in the United States, the United Kingdom, and the Netherlands: A Test of the Multidimensional Individual Difference Acculturation (MIDA) Model". *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40 (3), 468-491.

Sam, David L., (2006). "Acculturation and Health". D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge Handbook of Accuturation Psychology* içinde (s. 452-468). New York: Cambridge University.

Sam, David L. and Berry, John W. (1995). "Acculturative Stress and Young Immigrants in Norway. Adaptation". *Scandinavian Journal of Psychology*, 36, 10-24.

Şeker, Betül D. (2005). *Kente Göç Etmiş Bir Örnekleme Bireycilik-Toplulukçuluk Eğilimleri ve Değerler Açısından Kültüre Uyum (Kültürlenme) Süreçleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Te Lindert, Annet, et al. (2008). "Perceived Discrimination and Acculturation among Iranian Refugees in the Netherlands". *International Journal of Intercultural Relations*, 32 (6), 578-588.

Te Lindert, Annet, (2007). *Acculturation of Iranian Immigrants in the Netherlands*. Doctoral Dissertation., Ridderkerk: Labyrinth Publication.

Trimble, Joseph E. (2002). "Introduction: Social Change and Acculturation". K. M. Chun, P. B. Organista & G. Marin (eds.), *Acculturation: Advances in Theory, Measurement and Applied Research* içinde (s.17-37). Washington, D.C.: American Psychological Assoc. 2011- Commemorations (2011).

UNHCR in Turkey: Facts & Figures. January (03), 5-8.

Van de Vijver, F. J. R. and Phalet, Karen (2004). "Assessment in Multicultural Groups: The Role of Acculturation". *Applied Psychology: An International Review*, 53, 215-236.

Verkuyten, Markel and Nekuee, Shervin (1999). "Subjective Well-being, Discrimination and Cultural Conflict Iranians Living in the Netherlands". *Social Indicators Research*, 47, 281-306.

Voulgaridou Maria G., Renos K. Papadopoulos and Vlassis Tomaras (2006). "Working with Refugee Families in Greece: Systemic Considerations". *Journal of Family Therapy*, 28, 200-220.

Ward, Colleen (2008). "Thinking Outside the Berry Boxes: New Perspectives on Identity, Acculturation and Intercultural Relations". *International Journal of Intercultural Relations*, 32 (2), 105-114.

Ward, Colleen and Rana-Deuba, Arzu (1999). "Acculturation and Adaptation Revised". *Journal of Cross-cultural Psychology*, 30, 422-442.

Wasti, S. Arzu (2002). "Affective and Continuance Commitment to the Organization: Test of an Integrated Model in the Turkish Context". *International Journal of Intercultural Relations*, 26, 525-550.